

Innhold

Forord.....	5
I. Innledning.....	19
1 Emneområde.....	19
1.1 Arbeidsrett i offentlig sektor	19
1.2 Individuell arbeidsrett.....	21
1.3 Kollektiv arbeidsrett	22
2 Arbeidsrettens rettskilder	24
2.1 Rettslig metode	24
2.2 Oversikt over rettskilddefaktorene	25
2.2.1 Aktuelle lover.....	26
2.2.2 Lovens forarbeider	28
2.2.3 Forskrifter.....	28
2.2.4 Rettspraksis	29
2.2.5 Tariffavtaler.....	31
2.2.6 Arbeidsavtalen	31
2.2.7 Reglement.....	32
2.2.8 Praksis og rettsoppfatninger.....	33
2.2.9 Internasjonale konvensjoner og EØS-avtalen ...	34
2.2.10 Reelle hensyn/vurderinger.....	36
2.3 Særlover og tariffavtaler for statlig sektor	39
2.4 Oppsummering.....	40
3 Begreper og særtrekk	41
3.1 Arbeidstaker	41
3.2 Arbeidsgiver	46
3.3 Arbeidstaker- og arbeidsgiverbegrepet i staten	47
3.4 Arbeidsgiverens styringsrett.....	48
3.5 Vernehensynet	49
3.6 Det kollektive preg.....	50
4 Arbeidsrettsreglene i praksis.....	50
5 Kort om den historiske utviklingen og arbeidsmiljøloven av 17. juni 2005 nr. 62	51
6 Kort om den historiske utviklingen av statsansatteloven.....	55

II.	Ansettelse	57
1	Innledning	57
1.1	Ansettelse i det offentlige	57
1.2	Faser i en ansettelsesprosess	59
2	Juridiske rammer i valget mellom søkerer.....	59
2.1	Oversikt	59
2.2	Kvalifikasjonsprinsippet	61
2.2.1	Hva kvalifikasjonsprinsippet går ut på	61
2.2.2	Nærmere om saklighetskravet ved ansettelse	66
2.3	Fortrinnssrett.....	73
2.3.1	Fortrinnssrett etter nedbemannning	74
2.3.2	Fortrinnssrett for deltidsansatte	77
2.3.3	Prioritet og virkninger av brudd på reglene om fortrinnssrett.....	83
2.4	Deltidsansattes rett til stilling ved merarbeid.....	84
2.5	Positiv særbehandling	87
3	Utlysing av ledig stilling	87
3.1	Offentlig utlysing	88
3.1.1	Unntak	90
3.2	Utlysingens innhold og bindingseffekt	91
4	Behandling av søkerader.....	94
4.1	Saksbehandlingsregler.....	94
4.2	Søkerlister og rett til å se dokumenter	98
4.3	Intervju og innhenting av referanser	104
5	Innstilling, uttalerett og ansettelse.....	108
6	Bindende kontrakt, formkrav og overprøving av et ansettelsesvedtak.....	109
7	Midlertidig ansettelse og innleie	112
7.1	Fast eller midlertidig ansettelse.....	112
7.2	Hensyn bak reglene om midlertidig ansettelse.....	113
7.3	Vilkår for midlertidig ansettelse.....	114
7.3.1	Arbeid av midlertidig karakter.....	114
7.3.2	Vikariat.....	117
7.3.3	Praksisarbeid og arbeidsmarkedstiltak	120
7.3.4	Idrettsarbeid, kunstnerisk arbeid og forskningsarbeid	120
7.3.5	Åremål	121
7.4	Rettsvirkninger av ulovlig midlertidig ansettelse	122
7.5	Treårsregelen	123
7.6	Formkrav og opphør av midlertidig ansettelse.....	125
7.7	Innleie av arbeidstakere	126
7.7.1	Innledning.....	126

7.7.2	Vilkår knyttet til aml. § 14-9 andre ledd bokstav b–e	127
7.7.3	Avtale med tillitsvalgte	128
7.7.4	Likebehandling av innleide arbeidstakere	129
8	Oppsummering.....	130
9	Ansettelse i staten	130
9.1	Kvalifikasjonsprinsipp og fortrinnsrett	130
9.2	Lovhjemlet kunngjøringsplikt.....	131
9.3	Saksbehandlingsregler om innstillingsorgan og ansettelsesorgan.....	132
9.4	Midlertidig ansettelse.....	134
III.	Vern mot diskriminering	136
1	Oversikt	136
1.1	Lovregulering av diskriminering i arbeidslivet	136
1.2	Formålet med regler om vern mot diskriminering	137
1.3	Virkeområde	140
2	Hovedreglene om forbud mot diskriminering	140
2.1	Diskrimineringsbegrepet	141
2.2	Direkte og indirekte forskjellsbehandling.....	142
2.3	Diskrimineringsgrunner knyttet til kjønn, graviditet, fødsel, omsorgsoppgaver mv.	143
2.4	Diskrimineringsgrunner knyttet til etnisitet, religion, livssyn mv.....	145
2.5	Diskrimineringsgrunner knyttet til funksjonsnedsettelse..	146
2.6	Diskrimineringsgrunner knyttet til seksuell orientering, kjønnsidentitet, kjønnsuttrykk mv.	148
2.7	Diskrimineringsgrunner knyttet til politisk syn, med- lemskap i arbeidstakerorganisasjon eller alder mv.	150
3	Lovlig forskjellsbehandling.....	151
3.1	Lovlig forskjellsbehandling knyttet til kjønn, etnisitet, religion, livssyn, funksjonsnedsettelse, seksuell orientering, kjønnsidentitet og kjønnsuttrykk.....	152
3.2	Lovlig forskjellsbehandling på grunn av graviditet, fødsel, amming, og permisjon ved fødsel eller adopsjon ..	156
3.3	Lovlig forskjellsbehandling med hjemmel i arbeidsmiljøloven	156
4	Positiv særbehandling	158
4.1	Begrep og vilkår	158
4.2	Særlig om kjønnskvotering.....	160
5	Forbud mot trakkassering.....	162
5.1	Trakkassering som en særlig form for diskriminering.....	162
5.2	Spesielt om seksuell trakkassering	164

6	Forbud mot innhenting av opplysninger ved ansettelse.....	165
6.1	Arbeidsmiljøloven § 13-4	165
6.2	Likestillings- og diskrimineringsloven § 30	166
7	Lik lønn for arbeid av lik verdi	167
8	Saksbehandlingsregler og håndhevingsbestemmelser knyttet til diskriminering.....	169
8.1	Opplysningsplikt	169
8.2	Bevisbyrde	170
8.3	Diskrimineringsnemnda.....	171
8.4	Oppreisning og erstatning.....	172
9	Diskrimineringsregler i staten	172
IV.	Styringsretten og arbeidstakerens lydighets- og lojalitetsplikt	175
1	Generelt om styringsretten	175
1.1	Begrepet «arbeidsgiverens styringsrett»	175
1.2	Hjemmel.....	178
2	Arbeidstakerens lydighetsplikt.....	179
2.1	Arbeidsplikts innhold og omfang.....	179
2.2	Endring i arbeidsplikten	181
2.3	Resignasjonsplikt.....	187
3	Arbeidstakerens lojalitetsplikt	189
3.1	Lojalitetsplikt og yttringsfrihet	190
3.1.1	Arbeidstakeres rett til å uttale seg til media	193
3.1.2	Spesielt om varsling	199
3.2	Bierverv	205
4	Arbeidstakerens lydighets- og lojalitetsplikt i statlig sektor.....	207
4.1	Statsansattes lydighetsplikt	207
4.2	Statsansattes lojalitetsplikt.....	208
V.	Kontrolltiltak i virksomheten og behandling av personopplysninger.....	211
1	Arbeidsgiverens kontrolltiltak	211
2	Arbeidsgiverens behandling av personopplysninger	214
2.1	Personopplysningsloven og dens virkefelt.....	215
2.2	Materielle vilkår for å kunne bruke personopplysninger ..	216
2.3	Prosessuelle krav ved behandling av personopplysninger ..	218
2.4	Spesielt om kameraovervåking, kontroll av e-post og andre elektroniske bevegelser	219
VI.	Medbestemmelse.....	223
1	Innledning	223
2	Bestemmelser i arbeidsmiljøloven om informasjon og drøfting..	225
2.1	Arbeidsmiljøloven kapittel 8.....	225

2.2	Drøfting om ansettelse mv.	226
3	Medbestemmelse i kommunal sektor	227
3.1	Kommunelovens bestemmelser	227
3.2	Tariffavtale om medbestemmelse i kommunal sektor	229
3.3	Tariffbestemmelser om tillitsvalgte i kommunal sektor ..	230
4	Medbestemmelse i statlig sektor	232
4.1	Statsansattelovens bestemmelser	232
4.2	Tariffavtale om medbestemmelse i statlig sektor.....	232
5	Virkningen av at regler om medbestemmelse ikke ivaretas.....	233
VII.	Lønn	234
1	Lønnens størrelse	234
1.1	Utgangspunkter	234
1.2	Oversikt over lønnssystemet i kommunen.....	235
1.3	Oversikt over lønnssystemet i staten	237
2	Utbetalning av lønn	239
3	Trek i lønn	239
4	Feil ved lønnsutbetalingen	244
4.1	Tilbakebetaling av for mye utbetalte lønn	244
4.2	Etterbetaling av for lite utbetalte lønn	248
5	Foreldelse av lønnskrav.....	249
VIII.	Arbeidstid.....	250
1	Oversikt	250
1.1	Arbeidsmiljøloven kapittel 10 og tariffavtalebestemmelser	250
1.2	Formål og virkeområde for arbeidstidsbestemmelsene i arbeidsmiljøloven.....	251
1.3	Forsvarlige arbeidstidsordninger	255
2	Alminnelig arbeidstid	256
2.1	Arbeidstidens lengde	256
2.1.1	Ordinær dagskifte og skiftarbeid/turnus.....	256
2.1.2	Gjennomsnittsberegning av arbeidstiden	260
2.2	Arbeidstidens plassering	261
2.2.1	Dagtid og hverdager	261
2.2.2	Nattarbeid og sør- og helgedagsarbeid	262
2.3	Hvilepauser og fritid.....	263
3	Overtid	265
3.1	Begrepet overtid	266
3.2	Vilkår for å jobbe overtid.....	266
3.3	Lengden av tillatt overtid.....	268
3.4	Kompensasjon for overtid.....	269
4	Rett til fritak fra gjeldende arbeidstidsordninger	270

INNHOLD

4.1	Rett til fritak fra nattarbeid	272
4.2	Rett til fleksibel arbeidstid.....	273
4.3	Rett til redusert arbeidstid.....	274
5	Arbeidstid i staten.....	276
IX.	Ferie	278
1	Innledning	278
1.1	Ferieloven og tariffavtaler.....	279
1.2	Ferieår og opptjeningsår	280
2	Feriefritid	280
2.1	Feriens lengde.....	280
2.2	Feriens plassering.....	283
2.2.1	Drøfting og underretning	283
2.2.2	Rammer for arbeidsgiverens plassering av ferie..	284
2.2.3	Ferie og oppsigelsestid.....	286
2.2.4	Ferie i forbindelse med sykdom mv.....	287
3	Feriepenger	288
3.1	Beregning av feriepenger	288
3.2	Utbetaling av feriepenger.....	289
X.	Arbeidsmiljø.....	290
1	Hovedmålsetting	290
1.1	Begrepet arbeidsmiljø	290
1.2	Lovens generelle krav.....	291
2	Arbeidsmiljølovens konkretisering av krav til arbeidsmiljøet ...	293
2.1	Organisatoriske arbeidsmiljøfaktorer	293
2.2	Det psykososiale arbeidsmiljøet.....	294
2.3	Det fysiske arbeidsmiljøet	297
2.4	Arbeidstakere med redusert arbeidsevne	298
3	Oppfølging av arbeidsmiljøreglene	302
3.1	Arbeidsgiverens plikter.....	302
3.1.1	Virkemidler.....	302
3.1.2	Arbeidsgiverens registrerings- og meldeplikt	304
3.2	Arbeidstakerens medvirkningsplikt	305
3.3	Verneombud	306
3.4	Arbeidsmiljøutvalg	307
XI.	Permisjon og permittering.....	309
1	Innledning	309
2	Permisjon	309
2.1	Sykefravær	310
2.2	Permisjon ved svangerskap, fødsel mv.....	313
2.2.1	Morens rett til permisjon	313

2.2.2	Farens rett til permisjon.....	314
2.2.3	Foreldrepermisjon.....	315
2.2.4	Adoptivforeldre og fosterforeldre	315
2.2.5	Stønadsregler	316
2.2.6	Varslingsregler.....	317
2.3	Permisjon for å amme.....	317
2.4	Permisjon ved barns sykdom mv.	318
2.5	Utdanningspermisjon og kompetanseutvikling.....	319
2.6	Permisjon ved militærtjeneste, siviltjeneste og lignende..	323
2.7	Permisjon ved utføring av offentlige verv	324
2.8	Velferdspermisjoner/permisjonsreglement.....	324
3	Permittering	326
XII.	Oppsigelse og avskjed.....	328
1	Innledning	328
1.1	Opphør av arbeidsforholdet	328
1.2	Disiplinære reaksjoner overfor en arbeidstaker	330
2	Oppsigelse	332
2.1	Oppsigelse fra arbeidstakeren eller arbeidsgiveren	332
2.2	Vern mot usaklig oppsigelse.....	332
2.3	Oppsigelse med basis i virksomhetens forhold.....	333
2.3.1	Tilbud om annet passende arbeid.....	334
2.3.2	Interesseavveiing.....	336
2.3.3	Utvalgskrets	339
2.3.4	Ansiennitetsprinsipp og andre utvelgelseskriterier.....	340
2.3.5	Masseoppsigelser	342
2.3.6	Arbeidsmiljøloven § 15-7 fjerde ledd	342
2.4	Oppsigelse med basis i arbeidstakerens forhold.....	343
2.4.1	Forholdsmessighetskrav	344
2.4.2	Ulegitimert fravær og for seint frammøte	345
2.4.3	Tillitssvikt, utilbørlig og uaktsom opptreden....	347
2.4.4	Atferd utenfor tjenesten.....	348
2.4.5	Rusmisbruk.....	349
2.4.6	Kvalifikasjoner og dyktighet	350
2.4.7	Samarbeidsproblemer	352
2.4.8	Advarsel.....	354
2.4.9	Pensjonsalder.....	355
2.5	Oppsigelsesvern for visse grupper av arbeidstakere	357
2.5.1	Prøvetidsansatte.....	357
2.5.2	Oppsigelsesvern ved sykdom.....	362
2.5.3	Oppsigelsesvern ved svangerskap, fødsel og adopsjon.....	364

2.5.4	Oppsigelsesvern ved militærtjeneste mv.	366
2.6	Virkningen av en usaklig oppsigelse.....	366
2.6.1	Ugyldighet	366
2.6.2	Erstatning	368
2.7	Oppsigelsesfrister.....	369
2.8	Saksbehandlingsregler og formkrav	371
2.8.1	Drøftelsesplikt forut for oppsigelse	371
2.8.2	Formkrav.....	373
2.8.3	Saksbehandlingsregler i forvaltningsloven ..	375
2.8.4	Attest.....	376
2.9	Retten til å fortsette i stillingen	377
2.10	Minnelige ordninger i forbindelse med oppsigelsessaker ..	380
3	Avskjed	383
3.1	Begrepet avskjed.....	383
3.2	Materielle vilkår for avskjed.....	384
3.3	Virkningen av urettmessig avskjed	386
3.4	Formelle vilkår ved avskjed.....	388
3.5	Suspensjon.....	388
4	Oppsigelse og avskjed i staten	390
4.1	Prøvetid	390
4.2	Oppsigelse på grunn av virksomhetens forhold	391
4.3	Oppsigelse på grunn av den statsansattes forhold.....	392
4.4	Oppsigelsesfrister.....	393
4.5	Ekstern fortrinnsrett.....	394
4.6	Ordensstraff	394
4.7	Avskjed og suspensjon.....	396
4.8	Saksbehandlingsregler, klageregler og søksmålsregler....	398
5	Dagpenger under arbeidsløshet	400
XIII.	Virksomhetsoverdragelse	402
1	Grunnssystemet ved virksomhetsoverdragelse.....	402
2	Virkeområdet til arbeidsmiljøloven kapittel 16	404
2.1	Vilkåret om at det må foreligge en overdragelse	404
2.2	Vilkåret om overdragelse til ny arbeidsgiver	408
2.3	Spesielt om situasjonen når en tjeneste konkurranseutsettes på nytt etter utløpet av en kontraktsperiode	410
3	Arbeidstakerens rettigheter ved virksomhetsoverdragelse.....	412
3.1	Lønns- og arbeidsvilkår	412
3.2	Reservasjonsrett, fortrinnsrett og valgrett	415
3.3	Vern mot oppsigelse	420
3.4	Informasjon	420
4	Forholdet til tillitsvalgte	421

XIV. Håndheving, tvister, tilsyn.....	424
1 Ulike håndhevings- og tilsynsordninger for arbeidsforhold.....	424
2 Sivilombudet	425
3 Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda.....	426
4 Tvisteløsningsnemnda	427
5 Tilsyn med arbeidsmiljøloven – Arbeidstilsynet.....	428
6 Domstolsbehandling	430
6.1 Særlige prosessregler for tvister om opphør av arbeidsforholdet, fortrinnsrett mv.	432
XV. Organisasjonene og tariffavtaler.....	435
1 Innledning	435
1.1 Begrepet kollektiv arbeidsrett.....	435
1.2 Rettssilder	436
1.3 Utviklingslinjer	437
1.4 Organisasjonsretten.....	439
1.5 Organisasjonenes plass i arbeidsretten	441
2 Arbeidslivets organisasjoner.....	441
2.1 Organisasjoner på arbeidsgiversiden	443
2.2 Organisasjoner på arbeidstakersiden	444
3 Tariffavtaler.....	446
3.1 Begrepet tariffavtale.....	446
3.1.1 Tariffavtalens innhold – avtaletyper	447
3.1.2 Parter i en tariffavtale	450
3.2 Tarifforhandlinger.....	452
3.2.1 Tarifforhandlinger i kommunal sektor.....	453
3.3 Formkrav og gyldighetstid	454
3.4 Virkninger av tariffavtale	455
3.4.1 Ufravikelighetsprinsippet	455
3.4.2 Forholdet til uorganiserte, til andre tariffavtaler mv.	456
3.4.3 Fredsplikt	459
3.4.4 Følger av tariffbrudd / krenking av fredsplikt ...	461
3.5 Tariffavtalens stilling ved overdragelse av virksomhet	462
3.6 Allmenngjøring av tariffavtaler	464
3.7 Statlig sektor	464
XVI. Kollektive arbeidstvister.....	466
1 Rettstvister og interesselsetvister	466
2 Fredelige løsningsmetoder og kampmidler	468
2.1 Fredelige konfliktløsningsinstanser.....	468
2.1.1 Arbeidsretten	469

INNHOLD

2.1.2 Mekling.....	470
2.1.3 Voldgift/lønnsnemnd.....	470
2.2 Kampmidler.....	471
3 Behandling av rettstvister.....	472
3.1 Skjematisk framstilling av behandling av en rettstvist....	472
3.2 Forhandlinger.....	473
3.3 Løsning i Arbeidsretten	474
4 Behandling av interesselovtakster	475
4.1 Skjematisk framstilling av behandlingen av en interesselovtakster	475
4.2 Plassoppsigelser	476
4.3 Tvingen mekling	477
4.4 Streik.....	479
4.4.1 Unntak og begrensninger i streikeretten.....	479
4.4.2 Streikebryterbegrepet og situasjonen for ikke-streikende arbeidstakere	480
4.4.3 De streikendes økonomiske situasjon	481
4.5 Bruk av tvingen voldgift/lønnsnemnd.....	481
5 Statlig sektor.....	483
6 Politisk streik og sympatistreik	483
6.1 Politisk streik.....	484
6.2 Sympatistreik.....	486
7 Forholdet mellom regulering i lov og tariffavtale.....	486
Litteratur.....	493
Forarbeider mv.....	497
Lovregister	501
Domsregister.....	509
Stikkord	520

Forarbeider mv.

- Dokument 16 (2011–2012) Rapport til Stortingets presidentskap fra
Menneskerettighetsutvalget om menneskerettigheter i Grunnloven
- Høringsnotat om endringer i arbeidsmiljøloven om fast ansettelse, midlertidig
ansettelse i og innleie fra bemanningsforetak av 29. juni 2017
- Innst. 369 L (2017–2018) Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov
om kommuner og fylkeskommuner
- Innst. 424 L (2016–2017) Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om lov
om statens ansatte m.v.
- Innst. O. nr. 2 (1994–95) Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om endringer i lov
av 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v.
- Innst. O. nr. 100 (2004–2005) Innstilling fra kommunalkomiteen om lov om
arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)
- Innst. S. nr. 270 (2003–2004) Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om
endring av Grunnloven § 100
- Meld. St. 29 (2010–2011) Fellesansvar for et godt og anstendig arbeidsliv
- Meld. St. 14 (2019–2020) Kompetansereformen – Lære hele livet
- NOU 2021: 9 Den norske modellen og fremtidens arbeidsliv
- NOU 2018: 6 Varsling – verdier og vern
- NOU 2016: 4 Ny kommunelov
- NOU 2016: 1 Arbeidstidsutvalget
- NOU 2012: 12 Ventetid – et spørsmål om tillit – en evaluering av statens
karantenergiverk
- NOU 2011: 14 Bedre integrering. Mål, strategier, tiltak
- NOU 2010: 1 Medvirkning og medbestemmelse i arbeidslivet
- NOU 2009: 14 Et helhetlig diskrimineringsvern
- NOU 2009: 1 Individ og integritet
- NOU 2008: 18 Skift og turnus – gradvis kompensasjon for ubekvem arbeidstid
- NOU 2004: 5 Arbeidslivslovutvalget (ALLU)
- NOU 2001: 22 Fra bruker til borgar
- NOU 2001: 14 Vårens vakreste eventyr ...?
- NOU 2001: 4 Helseopplysninger i arbeidslivet
- NOU 1999: 34 Nytt Millennium – nytt arbeidsliv?
- NOU 1999: 27 Ytringsfrihed bør finde Sted. Forslag til ny Grunnlov § 100

NOU 1998: 20 Utdanningspermisjon

NOU 1997: 25 Ny kompetanse

NOU 1996: 6 Arbeidstakeres stilling i konsernforhold m.v.

Ot.prp. nr. 79 (2008–2009) Om lov om endringer i arbeidsmiljøloven,
likestillingsloven, diskrimineringsombudsloven og diskriminerings- og
tilgjengelighetsloven

Ot.prp. nr. 54 (2008–2009) Om lov om endringer i arbeidsmiljøloven (likestilling av
arbeidstiden for skift- og turnusarbeidere mv.)

Ot.prp. nr. 44 (2007–2008) Om lov om forbud mot diskriminering på grunn av
nedsatt funksjonsevne

Ot.prp. nr. 86 (2005–2006) Om lov om endringer i helsepersonelloven,
sosialtjenesteloven og i enkelte andre lover

Ot.prp. nr. 24 (2005–2006) Om lov om endringer i lov av 17. juni 2005 nr. 62 om
arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.

Ot.prp. nr. 102 (2004–2005) Om lov om rett til innsyn i dokument i offentlig
verksemd

Ot.prp. nr. 67 (2004–2005) Om lov om statens embets- og tjenestemenn

Ot.prp. nr. 49 (2004–2005) Om lov om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv.
(arbeidsmiljøloven)

Ot.prp. nr. 35 (2004–2005) Om lov om endringer i likestillingsloven m.v.

Ot.prp. nr. 34 (2004–2005) Om lov om likestillings- og diskrimineringsnemnda
(diskrimineringsombudsloven)

Ot.prp. nr. 33 (2004–2005) Om lov om forbud mot diskriminering på grunn av
etnisitet, religion m.v. (diskrimineringsloven)

Ot.prp. nr. 12 (2003–2004) Om lov om endringer i lov 28. februar 1997 nr. 19
om folketrygd, lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permitting og lov
4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø mv.

Ot.prp. nr. 104 (2002–2003) Likebehandling i arbeidslivet

Ot.prp. nr. 101 (2001–2002) Om lov om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4

Ot.prp. nr. 35 (2001–2002) Om lov om endringer i lov 23. februar 1969 nr. 9 om
tjenestegjøring i internasjonale fredsoperasjoner og i lov 4. februar 1977 nr. 4 om
arbeidervern og arbeidsmiljø m.v.

Ot.prp. nr. 6 (2001–2002) Om lov om endringer i likestillingsloven m.v.

Ot.prp. nr. 77 (2000–2001) Om lov om endringer i likestillingsloven m.v.

Ot.prp. nr. 34 (2000–2001) Om lov om endringer i lov 4. februar 1977

Ot.prp. nr. 70 (1998–99) Om lov om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4

Ot.prp. nr. 68 (1998–99) Om lov om endringer i lov 4. februar 1977 nr. 4

Ot.prp. nr. 16 (1997–98) Om lov om endringer i arbeidsmiljøloven

Ot.prp. nr. 67 (1996–97) Om lov om endringer i arbeidsmiljøloven

Ot.prp. nr. 58 (1995–96) Om lov om endringer i lov om kommuner og
fylkeskommuner

Ot.prp. nr. 49 (1995–96) Om lov om endringer i lov av 4. februar 1977 om
arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. og lov av 29. april 1988 nr. 21 om ferie

- Ot.prp. nr. 50 (1993–94) Om lov om endringer i lov av 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v.
- Ot.prp. nr. 42 (1991–92) Om lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Ot.prp. nr. 54 (1986–87) Om lov om ferie
- Ot.prp. nr. 72 (1981–82) Om lov om statens tjenestemenn m.m.
- Ot.prp. nr. 3 (1976–77) Om lov om endringer i forvaltningsloven
- Ot.prp. nr. 41 (1975–76) Om arbeidstid, oppsigelsesvern, arbeidstilsyn m.v. i lov om arbeidervern og arbeidsmiljø
- Ot.prp. nr. 3 (1975–1976) Om lov om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v
- Prop. 130 L (2022–2023) Endringer i arbeidsmiljøloven og statsansatteloven (tydelige og mer forutsigbare arbeidsvilkår)
- Prop.14 L (2022–2023) Endringer i arbeidsmiljøloven mv. (arbeidstakerbegrepet og arbeidsgiveransvar i konsern)
- Prop. 131 L (2021–2022) Endringer i arbeidsmiljøloven mm. (inn- og utleie fra bemanningsforetak)
- Prop. 133 L (2021–2022) Endringer i arbeidsmiljøloven (styrking av retten til heltid)
- Prop. 87 L (2021–2022) Endringer i sosialtjenesteloven og arbeidsmiljøloven (statsforvalterens tilsynsvirk somhet, økonomisk stønad, forskriftshjemmel, m.m.)
- Prop. 224 L (2020–2021) Endringar i statsansatteloven m.m. (lovheimel for registrering av verva og dei økonomiske interessene til enkelte statstilsette
- Prop. 73 L (2017–2018) Endringer i arbeidsmiljøloven (fast og midlertidig ansettelse og innleie fra bemanningsforetak)
- Prop. 57 L (2017–2018) Endringer i arbeidsmiljøloven, folketrygdloven og enkelte andre lover (samleproposisjon våren 2018)
- Prop. 56 LS (2017–2018) Lov om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven) og samtykke til deltagelse i en beslutning i EØS-komiteen om innlemmelse av forordning (EU) nr. 2016/679 (generell personvernforordning) i EØS-avtalen
- Prop. 94 L (2016–2017) Lov om statens ansatte mv. (statsansatteloven)
- Prop. 81 L (2016–2017) Lov om likestilling og forbud mot diskriminering
- Prop. 80 L (2016–2017) Lov om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven)
- Prop. 72 L (2016–2017) Endringer i arbeidsmiljøloven (varsling og arbeidstid)
- Prop. 48 L (2014–2015) Endringer i arbeidsmiljøloven og allmenngjøringsloven (arbeidstid, aldersgrenser, straff mv.)
- Prop. 39 L (2014–2015) Endringer i arbeidsmiljøloven og sosialtjenesteloven (adgang til midlertidig ansettelse mv. og vilkår om aktivitet for stønad til livsopphold)
- Prop. 46 L (2017–2018) Lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)
- Prop. 88 L (2012–2013) Diskrimineringslovgivning
- Prop. 83 L (2012–2013) Endringer i arbeidsmiljøloven mv.
- Prop. 1 S (2011–2012)
- Prop. 104 L (2009–2010) Endringer i arbeidsmiljøloven (midlertidig ansettelse mv.)
- Prop. 74 L (2018–2019) Endringer i arbeidsmiljøloven (varsling)

Prop. 227 L (2020–2021) Endringer i lov om aldersgrenser for statsansatte m.fl. og om
lov om Statens pensjonskasse (økning av den alminnelige aldersgrensen i staten fra
70-72 år)

St.meld. nr. 26 (2003–2004) Om endring av Grunnloven

St.meld. nr. 42 (1997–98) Kompetansereformen

Lovregister

Tvisteløsningsnemnda{99}	
TLN-2009-13{99}	80
Lov 17. mai 1814 Kongeriket Norges Grunnlov	
§ 21	479
§ 22	479
§ 40	482
§ 98	136
§ 100 ..	191, 192, 193, 199, 201, 204, 209
§ 101.....	439
§ 110.....	217, 223
Lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer (avtaleloven)	
§ 29	381, 382
§ 33	381, 382
§ 36.....	381, 382
Lov 28. juli 1949 nr. 26 om Statens pensjonskasse	
§ 17	240
Lov 21. desember 1956 nr. 1 om aldersgrenser for statsansatte m.fl.	
§ 2	357
Lov 18. juli 1958 nr. 2 om offentlige tjenestetvister (tjenestetvistloven)	
§ 2	452, 465
§ 3	465
§ 11.....	465
§ 12	465
§ 13	465
§ 14	478, 483
§ 17	478, 483
§ 20	465, 483
§ 21	483
§ 22	327, 483
§ 23	465
§ 26	483
§ 31	444, 465
Lov 10. februar 1967 om behandlingsmåten i forvaltningssaker (forvaltningsloven)	
§ 1	98, 213, 219
§ 2 ..	109, 330, 331, 375, 390, 395, 399,
	421, 427
§ 3	111, 375, 390, 399, 418, 424
kap. II	27, 89, 95
§ 6	95, 96, 132
kap. III.....	27
§ 11.....	96
§ 11 a	96
§ 11 d	105
§ 13	96, 97, 106, 214, 235, 383
§ 13 a	106
§ 13 b.....	97, 98, 104
§ 13–§ 13 f	195
kap. IV.....	369, 375
§ 16	375
§ 17	101, 104, 107, 375
§ 18	375
§ 18–§ 18 d.....	99

§ 19	99, 100, 375	Lov 19. november 1982 nr. 66 om helsetjenesten i kommunene (kommunehelsetjenesteloven) (opphevet)	
§ 20	103	§ 4-2	61
§ 21	103		
kap. V	369, 375		
§ 24–§ 27.....	375		
§ 27	109		
kap. VI.....	369, 375		
§ 28	375, 399, 424		
§ 29	399		
§ 34	399		
§ 35	110		
kap. VII	27		
§ 41	375		
 Lov 4. februar 1977 nr. 4 om arbeidervern og arbeidsmiljø m.v. (arbeidsmiljøloven) (opphevet)		 Lov 20. desember 1985 nr. 108 om folkebibliotek (folkebibliotekloven)	
§ 12	164, 296	§ 5	60
§ 41	253		
§ 47	260		
§ 49	267		
§ 51	249		
§ 55 A	166, 440		
§ 57	372, 374		
§ 60	334, 336, 338, 340		
§ 64	363, 364		
§ 67	74		
kap. XII A	407, 408		
§ 73 A	410		
 Lov 9. juni 1978 nr. 45 om likestilling mellan kjønnene (likestillingsloven) (opphevet)			
§ 3 a	160		
 Lov 18. mai 1979 nr. 18 om foreldelse av fordringer (foreldelsesloven)			
§ 2	249		
§ 3	249		
§ 10	249		
 Lov 4. mars 1983 nr. 3 om statens tjenestemenn m.m. (tjenestemannsloven) (opphevet)			
§ 12	208		
§ 14	395		
§ 15	397, 398		
 Lov 29. april 1988 nr. 21 om ferie (ferieloven)			
§ 1	278		
§ 2	41, 273, 279		
§ 3	279, 280		
§ 4	280		
kap. II	279		
§ 5	280, 281, 282		
§ 6	283, 284, 287		
§ 6–§ 9	283		
§ 7	284, 285, 286, 287		
§ 7–§ 9	283		
§ 8	286, 287		
§ 9	285, 287, 288		
kap. III	279		
§ 10	288		
§ 11	289		
§ 13	279		
§ 14	283, 286		
§ 15	281		
 Lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permitting (permitteringslønnsloven)			
§ 1	326		

LOVREGISTER

Lov 30. august 1991 nr. 71 om statsforetak (statsforetaksloven)	
§ 4	39
§ 9-6	318, 319
§ 9-7	318
§ 9-10.....	319
§ 9-11	319
Lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven)	
§ 3	464
§ 4	464
§ 6	464
§ 11.....	464
§ 9-13.....	319
§ 9-14.....	318
§ 10-5.....	301
§ 10-7.....	301
kap. 11	301, 311
§ 11-5	301
§ 11-6	301
kap. 12	301, 311
kap. 14	316
§ 14-4.....	313
§ 14-5.....	316
§ 14-6.....	316
§ 14-7.....	316
§ 14-9.....	314, 316
§ 14-10	314
§ 14-12	315
§ 14-16	316
Lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven)	
kap. 4.....	400
§ 4-1.....	400
§ 4-3	400
§ 4-4	400
§ 4-5	401
§ 4-8	401
§ 4-11	401
§ 4-12	401
§ 4-20	401
kap. 8	310
§ 8-2	310
§ 8-2 til § 8-9.....	310
§ 8-4	310
§ 8-6	311
§ 8-7	310, 313
§ 8-8	301
§ 8-10.....	311
§ 8-12.....	311
§ 8-13.....	311
§ 8-14.....	311
§ 8-15 til § 8-33	310
§ 8-16.....	311
§ 8-19.....	312
§ 8-20	312
§ 8-23	312
§ 8-24	312
§ 8-27	312
§ 8-28 til § 8-30.....	311
§ 9-5	318
§ 9-13.....	319
§ 9-14.....	318
§ 10-5.....	301
§ 10-7.....	301
kap. 11	301, 311
§ 11-5	301
§ 11-6	301
kap. 12	301, 311
kap. 14	316
§ 14-4.....	313
§ 14-5.....	316
§ 14-6.....	316
§ 14-7.....	316
§ 14-9.....	314, 316
§ 14-10	314
§ 14-12	315
§ 14-16	316
Lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregående opplæringa (opphevret)	
§ 10-1	64
§ 10-6	110, 116
Lov 21. mai 1999 nr. 30 om styrking av menneskerettighetenes stilling i norsk rett (menneskerettsloven)	
§ 2	139
§ 10	191
Lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. (helsepersonelloven)	
§ 19	205
§ 21 a	344
Lov 15. juni 2001 nr. 93 om helseforetak m.m. (helseforetaksloven)	
§ 5	39

Lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven)	87	§ 3-4	304
§ 7		§ 3-5	302
		§ 4-1.....	291, 292, 293, 295, 297, 306
		§ 4-2	293, 294, 313, 359
		§ 4-2 til § 4-6.....	293
		§ 4-3 .	149, 163, 164, 293, 294, 295, 296,
			347
Lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv. (bidragsinnkrevingsloven)	240	§ 4-4	293, 297, 298, 306
§ 11.....		§ 4-5	293, 297, 298
		§ 4-6 ..	89, 148, 293, 298, 299, 300, 301,
			302, 355, 363, 364, 392
Lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven)		kap. 5.....	304
§ 48	306	§ 5-1.....	305
§ 275	189	§ 5-2	305
§ 276	189	kap. 6.....	302, 306
		§ 6-1.....	306
		§ 6-1 til § 6-5.....	306
		§ 6-2	306, 307
		§ 6-3	307
		§ 6-5	307
		kap. 7.....	302, 306, 307
		§ 7-1.....	307
		§ 7-2	308
		§ 7-4	308
		kap. 8.....	225, 421
		§ 8-1.....	225
		§ 8-2	225
		§ 8-3	225, 226
		kap. 9.....	211, 429
		§ 9-1.....	211, 212, 213
		§ 9-2	213, 227
		§ 9-3	91, 105, 106, 165, 167, 214
		§ 9-4	165, 213, 214
		§ 9-5	214, 220
		§ 9-6	219
		kap. 10	250, 253, 429
		§ 10-1	205, 252
		§ 10-2.....	
		73, 83, 84, 254, 255, 261, 263, 264, 267,	
		270, 271, 272, 273, 274, 275, 299	
		§ 10-3.....	227, 255
		§ 10-4.....	256, 258, 259, 266, 448
		§ 10-5.....	260, 261, 266

§ 10-6.84, 234, 266, 267, 268, 269, 270,	§ 14-3 . . . 73, 78, 79, 80, 81, 83, 131, 427,
487	428
§ 10-7 251	§ 14-4 . . . . . 84, 428
§ 10-8 265	§ 14-4 a 84, 85, 86, 87, 131, 427
§ 10-9 . . . . . 249, 263, 264	§ 14-4 b 87
§ 10-10 . . . . . 261, 263, 265	§ 14-5 . . . . . 111, 125, 266, 272
§ 10-11 . . . . . 261, 262, 263	§ 14-6. 31, 46, 83, 111, 113, 125, 239, 255,
§ 10-12 . . . . . 253, 254	271, 413
§ 10-13 . . . . . 267, 271, 427	§ 14-8 111
kap. 11 . . . . . 423, 429	§ 14-9 112, 113, 114, 116, 117, 119, 120, 121,
kap. 12 . . . . . 309, 427	122, 123, 124, 125, 126, 127, 128, 134, 370
§ 12-1 313	§ 14-10 . . . . . 113, 121, 122
§ 12-2 314	§ 14-11 . . . . . 122, 135
§ 12-2 til § 12-5 365	§ 14-12 . . . . . 127, 128, 129
§ 12-3 . . . . . 314, 315	§ 14-12 a 129
§ 12-4 . . . . . 308, 314	§ 14-12 c 129
§ 12-5 . . . . . 315, 316	§ 14-13 127
§ 12-6 . . . . . 316, 365	§ 14-14 . . . . . 128, 135
§ 12-7 317	§ 14-14 a 83, 113, 225, 226
§ 12-8 . . . . . 317, 318	§ 14-15 . . . . . 239, 240, 241, 242, 243, 248
§ 12-9 . . . . . 318, 319	§ 14-16 32
§ 12-10 319	kap. 15 331
§ 12-11 . . . . . 319, 320, 322, 323	§ 15-1 . . . . . 227, 371, 372, 389, 399, 461
§ 12-12 . . . . . 323, 366	§ 15-2 . . . . . 227, 338, 342, 372, 429
§ 12-13 324	§ 15-3 . . . . . 326, 327, 362, 369, 370, 371
§ 12-14 . . . . . 316, 320	§ 15-4 . . . . . 361, 370, 373, 374, 389, 433
kap. 13 . . . . . 136, 137, 139, 140, 172, 426	§ 15-5 . . . . . 373, 374, 388
§ 13-1 . . . . . 113, 136, 140, 142, 150, 151, 156,	§ 15-6 . . . . . 126, 357, 360, 361, 381
157, 158, 162, 171, 426, 457	§ 15-7. 187, 299, 332, 334, 335, 336, 338,
§ 13-2 . . . . . 140, 151	339, 340, 342, 343, 344, 347, 357, 360,
§ 13-3 . . . . . 151, 156, 157, 158, 356	363, 385, 386, 391, 392, 414, 420
§ 13-4 . . . . . 165, 166, 440	§ 15-8. 310, 357, 362, 363, 364, 366, 392
§ 13-6 . . . . . 158, 168, 174	§ 15-9 . . . . . 357, 364, 365, 366
§ 13-7 169	§ 15-10 . . . . . 357, 366
§ 13-8 . . . . . 170, 171	§ 15-11 122, 362, 367, 377, 378, 379, 387
§ 13-9 . . . . . 151, 172	§ 15-12 366, 367, 368, 390, 391, 392, 393
kap. 14 . . . . . 423, 429	§ 15-13 . . . . . 157, 388, 389, 390, 398
§ 14-1 . . . . . 83, 88	§ 15-13 a 355, 356
§ 14-1 b 77	§ 15-14 . . . . . 384, 386, 388, 396
§ 14-2 . . . . . 73, 74, 75, 76, 77, 83, 334, 343,	§ 15-15 . . . . . 376, 388, 429
394	§ 15-16 380
	kap. 16 403, 404, 407, 408, 409, 413, 421
	§ 16-1 . . . . . 404, 408, 410

§ 16-2.	412, 413, 414, 415, 420, 422, 462,	Lov 19. mai 2006 nr. 16 om rett til innsyn i dokument i offentleg verksemd (offentleglova)
	463	§ 3 102
§ 16-3.	73, 83, 84, 415, 416, 417	§ 6 383
§ 16-4.	420	§ 11. 102
§ 16-5.	227, 420, 421, 422	§ 23 383
§ 16-6.	420, 421, 422	§ 25 . . . . . 92, 98, 102, 103, 133
§ 16-7.	422	§ 26 97
kap. 17	430	kap. 4. 103
§ 17-1.	430, 431, 432	
§ 17-2.	427, 428	
§ 17-2 a	428	
§ 17-3.	375, 377, 388, 433	
§ 17-4.	373, 374, 388, 433, 434	
§ 17-6.	431	
§ 17-7.	431	
kap. 18	302	
§ 18-1.	428	
§ 18-2.	429	
§ 18-4.	429	
§ 18-5.	429	
§ 18-6.	429	
§ 18-7.	429	
§ 18-8.	429	
§ 18-10.	429	
kap. 19	429	
§ 19-1.	306	
Lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven)		Lov 15. mai 2008 nr. 35 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven)
§ 17	61	§ 5 145
§ 18	61	§ 55 145
Lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven)		kap. 13 146
§ 5-4	240	
Lov 17. juni 2005 nr. 90 om mekling og rettergang i sivile tvister (tvisteloven)		Lov 18. desember 2009 nr. 131 om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen (sosialtjenesteloven)
§ 8-2	432	§ 20 45
§ 8-3	432	
		Lov 27. januar 2012 nr. 9 om arbeidstvister (arbeidstvistloven)
		§ 1 . . . . . 451, 447, 450, 452, 459, 460, 465,
		467, 470, 471, 473, 474, 476, 479, 480
		§ 3 452
		§ 4 454
		§ 5 454
		§ 6 . . . . . 455, 458
		§ 7 . . . . . 456, 473
		§ 8 . . . . . 459, 468, 472, 478, 484
		§ 9 461
		§ 10 462
		kap. 3. 470
		§ 15 476

LOVREGISTER

§ 16	477	§ 2	139
§ 19	477, 478	§ 5	133, 139
§ 20	477	§ 6 ..	139, 140, 141, 143, 145, 146, 148, 166
§ 21–§ 24	477	§ 7	142
§ 25	477	§ 8	142
§ 30	481	§ 9	151, 152, 153, 154, 167
kap. 4	463, 469	§ 10	151, 156
§ 33	469	§ 11	158, 159, 160, 161, 167, 173
§ 34	469	§ 13	162, 163, 164, 295, 347
§ 37	470	§ 22	147, 148
§ 38	470	§ 23	144
§ 45	473	§ 29	140
§ 48	474	§ 30	92, 106, 165, 166, 167
§ 57	474	§ 31	169
§ 59	470, 474	§ 32	170
		§ 33	144
Lov 21. juni 2013 nr. 59 om likestilling mellom kjønnene (likestillingsloven) (opphevet)		§ 34	167, 168, 234, 467
§ 21	467	§ 35	171
		§ 37	170
		§ 38	172
Lov 21. juni 2013 nr. 61 om forbud mot diskriminering på grunn av nedsatt funksjonsevne (diskriminerings- og tilgjengelighetsloven) (opphevet)		Lov 16. juni 2017 nr. 67 om statens ansatte mv. (statsansatteloven)	
§ 22	148	§ 1	39, 47
Lov 16. juni 2017 nr. 50 om Likestillings- og diskrimineringsombudet og Diskrimineringsnemnda (diskrimineringsombudsloven)		§ 2	40, 48, 226, 232
§ 1	426	kap. 2	130
§ 5	426	§ 3	124, 130
§ 7	427	§ 4	88, 131, 173
§ 8	426	§ 5	133
§ 11	427	§ 6	133, 232
§ 12	172, 427	§ 7	131, 133
§ 14	427	§ 8	131
Lov 16. juni 2017 nr. 51 om likestilling og forbud mot diskriminering (likestillings- og diskrimineringsloven)		§ 9	134, 135, 172
§ 1	137, 138	§ 10	135
		§ 11	135
		§ 12	135
		§ 13	131
		kap. 3	135, 390
		§ 15	390, 391
		§ 16	207, 208
		§ 17	135
		§ 19	391, 392
		§ 20	392, 393

§ 21	392	§ 6	217
§ 22	391, 393, 413	§ 20	429
§ 23	393	§ 22	430
§ 24	131, 394		
§ 25	394, 395, 396	Lov 22. juni 2018 nr. 83 om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven)	
§ 26	395, 396, 397, 398	§ 5-1.....	228
§ 29	398	§ 5-3	109
§ 30	398	§ 5-11	227, 228, 229
§ 32	399	§ 7-3	195
§ 33	398, 399	kap. 9.....	228, 409
§ 34	399, 400	§ 9-6	227, 228
§ 35	398, 399, 400	§ 13-1	109, 376
§ 37	391, 392, 393, 395, 398	§ 13-2.....	121
§ 38	135	§ 13-4.....	227, 228, 229
§ 39	210	§ 27-2	112
§ 39 a.....	210		
Lov 15. juni 2018 nr. 38 om behandling av personopplysninger (personopplysningsloven)		Lov 24. april 2020 nr. 31 om tros- og livssynssamfunn (trossamfunnsloven)	
§ 1	215	§ 18	324
§ 2	215		
		Lov 18. juni 2021 nr. 121 om Stortingets ombud for kontroll med forvaltningen (sivilombudsloven)	
		§ 1	425
		§ 12	425
		Lov 9. juni 2023 nr. 30 om grunnskoleopplæringa og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova)	
		§ 17-3.....	116
		§ 17-5.....	60, 61

Domsregister

Høyesterettsavgjørelser

Rt. 1956 s. 578	.354
Rt. 1959 s. 900	206
Rt. 1961 s. 1012	206
Rt. 1963 s. 1013	384
Rt. 1964 s. 1345 (Jordmorddommen)	183, 185
Rt. 1966 s. 393	334
Rt. 1967 s. 91	.336
Rt. 1967 s. 468	286
Rt. 1968 s. 283	110
Rt. 1971 s. 310	.179, 344, 384
Rt. 1976 s. 614	38, 68
Rt. 1977 s. 902 (Hammerverksaken)	.385, 462
Rt. 1979 s. 770	.329
Rt. 1981 s. 1112	243
Rt. 1983 s. 537	360
Rt. 1983 s. 1481	.385
Rt. 1984 s. 94	242
Rt. 1985 s. 78	.457
Rt. 1985 s. 290	.245
Rt. 1985 s. 1141 (Åsgårddommen)	116
Rt. 1986 s. 879 (Hilleslanddommen)	.339, 340
Rt. 1987 s. 117	.342
Rt. 1987 s. 562	.352, 361, 363
Rt. 1988 s. 20	.64
Rt. 1988 s. 664	.398
Rt. 1988 s. 746	.185
Rt. 1988 s. 959 (Henkisaken)	.348, 367
Rt. 1989 s. 329	.180, 344
Rt. 1989 s. 508	.338
Rt. 1989 s. 1116 (Statfjorddommen)	.119, 122
Rt. 1989 s. 1152	.112
Rt. 1990 s. 607	.189

Rt. 1991 s. 236	353, 369
Rt. 1991 s. 616 (Gatekjøkkenkjennelsen)	220
Rt. 1992 s. 597	349
Rt. 1992 s. 776 (Sparebanken Nord-Norge)	339
Rt. 1992 s. 1482	326, 345
Rt. 1993 s. 616 (Moelvenbrukdommen)	297
Rt. 1994 s. 305	187
Rt. 1995 s. 1	249, 264
Rt. 1995 s. 227	300, 363
Rt. 1995 s. 2018	42
Rt. 1996 s. 1026	29, 361
Rt. 1997 s. 37	37, 286
Rt. 1997 s. 560	29, 361
Rt. 1997 s. 623 (PPD)	46, 336
Rt. 1997 s. 786 (Falkendommen)	297
Rt. 1997 s. 1954 (Løtensaken)	406, 407
Rt. 1997 s. 1965 (Eidesundsaken)	407, 410
Rt. 1998 s. 1357 (Furusethdommen)	48, 248, 270
Rt. 1999 s. 163	350, 385
Rt. 1999 s. 184	387
Rt. 1999 s. 977 (Nemkosaken)	407, 416, 418
Rt. 1999 s. 989 (IS Vestrosaken)	408, 418
Rt. 2000 s. 620	298
Rt. 2000 s. 1602 (Nøkkdommen)	32, 178, 180, 182, 413
Rt. 2000 s. 1958	342, 378
Rt. 2000 s. 2047 (Lovisenbergsaken)	419
Rt. 2000 s. 2058 (Miljøtransportsaken)	419
Rt. 2001 s. 248 (Olderdalen ambulanse)	166, 406, 410, 411, 440
Rt. 2001 s. 418 (Kårstødommen)	176, 177, 178, 179, 182, 252
Rt. 2001 s. 668 (Tippekassekjennelsen)	220
Rt. 2001 s. 1362	296, 352, 354
Rt. 2001 s. 1413 (Minerydderdommen)	114, 166, 440
Rt. 2001 s. 1589 (Raufossdommen)	222
Rt. 2002 s. 273 (seksuell trakassering)	164, 296, 397
Rt. 2002 s. 1012	257
Rt. 2002 s. 1500 (E-postkjennelsen)	221
Rt. 2003 s. 480	330
Rt. 2003 s. 1071	357, 358, 359, 372
Rt. 2003 s. 1614	201
Rt. 2003 s. 1702	348
Rt. 2003 s. 1754	74
Rt. 2004 s. 53	260
Rt. 2004 s. 76	109, 372, 376

Rt. 2004 s. 297	373
Rt. 2004 s. 1197	387
Rt. 2004 s. 1413	378
Rt. 2004 s. 1588	382
Rt. 2004 s. 1844 (Nerasaken)	296
Rt. 2005 s. 518	222, 385
Rt. 2005 s. 826	123
Rt. 2006 s. 1158 (Ambulansedommen)	119
Rt. 2006 s. 1525	381
Rt. 2007 s. 129 (Gravlundarbeiderdommen)	125
Rt. 2007 s. 1458	43
Rt. 2007 s. 1650	240
Rt. 2008 s. 135	358, 359
Rt. 2008 s. 749	335
Rt. 2008 s. 856 (T-cafeen)	176, 186
Rt. 2008 s. 1601	441
Rt. 2009 s. 179	377
Rt. 2009 s. 578 (Innlandetdommen)	119, 120
Rt. 2009 s. 685	368
Rt. 2009 s. 1319	61, 107
Rt. 2009 s. 1465 (Seinvaktdommen)	177, 178, 186
Rt. 2010 s. 202 (Kystlinkdommen)	157
Rt. 2010 s. 612	297
Rt. 2010 s. 964	140
Rt. 2011 s. 74	357, 358
Rt. 2011 s. 609 (SAS-pilotdommen)	140, 157
Rt. 2011 s. 841 (Oslo-skolen)	62, 178, 186
Rt. 2011 s. 964 (Gjensidigedommen)	157
Rt. 2011 s. 1011 (Nedkvitnesaken)	209, 397
Rt. 2012 s. 219 (Helikopterdommen)	140, 158
Rt. 2012 s. 424	140, 170
Rt. 2012 s. 770	306
Rt. 2012 s. 1702	469
Rt. 2013 s. 143	218
Rt. 2013 s. 342 (Beredskapshjem)	44
Rt. 2013 s. 354 (Avlaster I)	44
Rt. 2013 s. 998 (Innleie)	129
Rt. 2013 s. 1392 (LIS-lege)	120
Rt. 2014 s. 402 (Forsvarets høgskole)	62, 142, 160
Rt. 2015 s. 718 (Booppfølging)	408
Rt. 2015 s. 1313	430
Rt. 2015 s. 1332 (Gresvig)	339
HR-2016-589-A	42

HR-2016-867-A (deltid)	428
HR-2016-1366-A (Avlaster II)	43, 44
HR-2016-2229-A	64, 116
HR-2016-2286-A (seniorpolitikk)	186
HR-2017-561-A (Posten)	338, 339
HR-2017-777-A	469
HR-2017-2277-A (BPA)	410
HR-2017-2324-U	379
HR-2017-2479-A	397
HR-2018-492-U	331
HR-2018-880-A	335
HR-2018-1189-A	364
HR-2018-1944-A	419
HR-2018-1958-A	343
HR-2018-2371-A (Norwegian)	46
HR-2019-424-A (Skanska)	340, 469
HR-2019-2104-U	428
HR-2020-1157-A	389
HR-2020-1339-A (Forsvarsbygg)	412
HR-2020-2109-A	129
HR-2020-2476-A	164
HR-2021-605-A	357
HR-2021-1193-A	458
HR-2021-2042-U	434
HR-2021-2389-A	344
HR-2021-2532-A	37, 241
HR-2021-2554-A	420
HR-2022-175-U	361
HR-2022-390-A	299
HR-2022-1246-A	40
HR-2022-1348-U	379
HR-2022-2049-A	28, 125
HR-2023-728-A	186
HR-2023-2068-A	252
HR-2023-2430-A	200
HR-2024-423-A	273
HR-2024-1188-A	351
HR-2024-2368-A	45
 Rettens Gang	
RG 1982 s. 604	246, 247
RG 1983 s. 902	245, 246
RG 1986 s. 1072	363

RG 1990 s. 961	155
RG 1992 s. 241	159
RG 1997 s. 269	349
RG 1998 s. 1284	120
RG 2001 s. 1040	63
RG 2001 s. 1189	188
RG 2003 s. 268	110
RG 2005 s. 807	300, 363
RG 2006 s. 1063	118
RG 2009 s. 11	124
RG 2011 s. 321 (GPS-kjennelsen)	213

Lagmannsrettsdommer

LA-2002-33	353
LB-1996-62	66
LB-1999-1912	163
LB-2000-3521	382
LB-2005-42380	341
LB-2005-61697	353
LB-2009-70215	210
LB-2012-158782	351
LB-2023-44825	75
LE-1994-720	65
LF-1996-507	117
LF-2003-21015	373
LF-2009-14161	202
LF-2014-105830	338
LG-1992-678	38, 336, 375
LG-1998-844	180
LG-2000-1539	365
LG-2000-1698	284
LH-2008-38465	81
LH-2011-81291	192

Norsk Arbeidsrettslig Domssamling

NAD 1981–83 s. 678	347
NAD 1981–83 s. 819	365
NAD 1984–85 s. 467	310, 346
NAD 1984–85 s. 662	267, 384
NAD 1986 s. 413	379
NAD 1986 s. 697	63
NAD 1987 s. 210	207
NAD 1987 s. 372	368

NAD 1987 s. 1075	75
NAD 1988 s. 175	374
NAD 1988 s. 656	353
Arbeidsrettens dommer og kjennelser	
ARD 1959 s. 227	268
ARD 1968 s. 1	67
ARD 1982 s. 200	477
ARD 1985 s. 6	486
ARD 1989 s. 165	459
ARD 1990 s. 87	161, 448
ARD 1990 s. 148	168, 447, 467
ARD 1990 s. 180	484
ARD 1991 s. 140	455, 467
ARD 1992 s. 66	467
ARD 1994 s. 16	46
ARD 1994 s. 50	257, 258, 448
ARD 1995 s. 34	484
ARD 1996 s. 43	462
ARD 1996 s. 67	460
ARD 1996 s. 108	258, 448
ARD 1996 s. 130	226, 422
ARD 1998 s. 37	188
ARD 2001 s. 88	485
ARD 2001 s. 202	448, 467
ARD 2001 s. 209	485
ARD 2005 s. 10	449
ARD 2008 s. 135	230
ARD 2010 s. 19	451
ARD 2010 s. 106	448, 467
ARD 2011 s. 4	231, 447
ARD 2011 s. 14	451
ARD 2012 s. 15	447, 467
ARD 2012 s. 282	259
ARD 2013 s. 227	151
ARD 2013 s. 372	448
AR-2016-17	339, 461
ARD 2016 s. 38	78
AR-2017-4	231
AR-2018-18 (NRK)	339
AR-2020-6	461
AR-2020-25	256
AR-2021-17	461

AR-2024-3	.256
Øvrige dommer	
Drammen byrett 11. mai 1990	.351
Oslo byrett 13. desember 1991	.345
Bergen byrett 26. mai 1992	.338
Oslo byrett 6. oktober 1992	.355
Stavanger byrett 29. mai 1996	.115
Sør-Gudbrandsdal herredsrett 16. desember 1996	.117
Trondenes herredsrett 29. april 1998	.253, 269
Øst-Finnmark tingrett, TOSFI-2009-136827	.162
Salten tingrett, TSALT-2018-76207	.65
Trøndelag tingrett, TTRO-2022-92682	.63
Vestfold tingrett, TVES-2023-50395	.59
EU-domstolen	
C-24/85 (Spikjerdommen)	.407
C-392/92 (Christel Schmidtsaken)	.408
C-340/01 (Ablersaken)	.406, 411
C-447/09 (Priggedommen)	.158
Sivilombudets uttalelser	
Somb. 1964 s. 20	.94
Somb. 1969 s. 84	.72
Somb. 1978 s. 21	.70
Somb. 1980 s. 19	.71
Somb. 1981 s. 131	.110
Somb. 1982 s. 17	.68
Somb. 1982 s. 54	.77
Somb. 1983 s. 20	.73, 89
Somb. 1984 s. 20	.70
Somb. 1986 s. 4	.457
Somb. 1987 s. 29	.243
Somb. 1989 s. 67	.97
Somb. 1990 s. 27	.71
Somb. 1991 s. 97	.97
Somb. 1992 s. 22	.107
Somb. 1992 s. 26	.72
Somb. 1992 s. 29	.93
Somb. 1993 s. 57	.93
Somb. 1994 s. 84	.71
Somb. 1994 s. 103	.237
Somb. 1995 s. 128	.325

Somb. 1996 s. 45	194
Somb. 1996 s. 74	103
Somb. 1996 s. 77	383
Somb. 1997 s. 56	331
Somb. 1997 s. 132.	70, 324
Somb. 1997 s. 140.	71, 111
Somb. 1999 s. 170.	91
Somb. 1999 s. 172.	90
Somb. 2001 s. 129.	240
Somb. 2004 s. 80	103
Somb. 2005 s. 93	103
Somb. 2005 s. 112.	196
Somb. 2005 s. 116.	199
Somb. 2005 s. 120	73
Somb. 2005 s. 134	72
Somb. 2006 s. 74	103
Somb. 2006 s. 79	203
Somb. 2006 s. 92	108
Somb. 2007 s. 18	95
Somb. 2007 s. 71	101, 105
Somb. 2007 s. 95	207
Somb. 2007 s. 107	196
Somb. 2008 s. 93	89
Somb. 2008 s. 96	95
Somb. 2009 s. 145	89
SOM-2009-2194	247
SOM-2009-2770	193
SOM-2010-2955	93, 109
SOM-2011-235.	72
SOM-2011-3300	317
SOM-2012-1461.	132
SOM-2012-1580.	132
SOM-2012-1891.	131
SOM-2012-2040	102
SOM-2012-2972	71
SOM-2013-1263	95
SOM-2013-1401.	66
SOM-2014-108	88
SOM-2014-224	173
SOM-2014-379	193, 194, 199
SOM-2014-514	72
SOM-2014-1582.	60
SOM-2015-938	95

SOM-2015-1206	194, 199
SOM-2015-1355	104
SOM-2015-1740	103
SOM-2015-1834	245, 247
SOM-2015-2142	132
SOM-2016-2418	88, 90
SOM-2017-256	241, 247
SOM-2018-4777	196
SOM-2019-1176	104
SOM-2019-1405	123
SOM-2019-3124	92
SOM-2019-3515	108
SOM-2019-3731	107
SOM-2019-3885	93
SOM-2020-42	73
SOM-2020-417	241, 247
SOM-2020-672	109
SOM-2020-1921	65
SOM-2020-3704	97, 100
SOM-2020-4148	133
SOM-2021-123	196
SOM-2021-498	73
SOM-2022-1364	63
SOM-2022-2070	69
SOM-2023-2202	195

Diskrimineringsnemnda

LDN-2007-17	151
LDN-2007-21	146, 148
LDN-2008-20	154
LDN-2008-23	168
LDN-2008-26	171
LDN-2009-15	148
LDN-2009-40	155
LDN-2009-42	169
LDN-2010-4	171
LDN-2011-16	154
DIN-2019-118	156
DIN-2019-191	154
DIN-2019-445	168
DIN-2020-167	144
DIN-2020-171	172
DIN-2020-197	153

DIN-2020-253	150
DIN-2020-266	150
DIN-2020-294	146
DIN-2020-299	149
DIN-2020-300	143
DIN-2020-303	145
DIN-2020-309	161
DIN-2020-323	147
DIN-2020-345	153
DIN-2024-671	141
DIN-2022-768	139
DIN-2023-461	150
Likestillings- og diskrimineringsombudet	
LDO sak nr. 10/1741	149
Tvisteløsningsnemnda{99}	
TLN-2009-13{99}	80
Tvisteløsningsnemnda	
TLN-2006-25	268
TLN-2007-12	82
TLN-2007-25	273
TLN-2007-45	81
TLN-2007-51	276
TLN-2008-9	276
TLN-2008-20	79
TLN-2008-21	81
TLN-2008-31	274
TLN-2008-36	322
TLN-2009-2	79
TLN-2010-55	79
TLN-2012-38	80
TLN-2016-20	84
TLN-2016-129	86
TLN-2017-44	276
TLN-2017-97	321
TLN-2018-74	79
TLN-2021-34	275
TLN-2021-46	321
TLN-2021-82	86
TLN-2021-85	85
TLN-2021-88	85

DOMSREGISTER

TLN-2021-98.....	79
TLN-2021-100.....	82
TLN-2021-102.....	82
TLN-2023-132.....	274
TLN-2024-26	321
TLN-2024-37	79